

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. XXX I. Translatio pensionis non potest fieri nisi in personas capaces & in Clericatu constitutas: vtrum fieri possit in illegitimos, maximè in Ecclesiis Cathedralibus. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

82 Petri Francisc de Tonduti Sanlegerij

fuerit intimata possessori beneficij pensione grauat: vide *decis.* 278, n.6. apud Merlinum. Immo etiam si facta fuerit in absentia translatarij, dummodo Notarius pro eo fuerit stipulatus, interuenierit iuramen-

tum, quod supplet absentiam; vel quod interuenierit tacita saltem ratificatio, quae in fauorabilibus & lucratiuis inducitur per solam scientiam: Couart. in *rubr. de testam. parti.* 3. n.13.

CAPVT XXXI. ARGVMENTVM.

RANSLATIO pensionis non potest fieri nisi inter personas capaces, veluti in Clericali caractere insignitas. Quid de illegitimo, etiam in Ecclesijs Cathedralibus? Quid de translatione à patre facta in filium legitimum, vel illegitimum, maximè super Ecclesia quam pater obtinuit? & enumerantur casus in quibus pater filio illegitimo aliquid conferre possit, aut nepotibus ex eo, circa beneficia paterna. Et diffusius explicantur dicta *cap. praecedent.*, num. 27. circa expressionem pensionum antea impositarum, tam in impositione, quam in translatione pensionis. Quando facultas transferendi fuit limitata, quis teneatur probare translationem esse conformem facultati.

SVMMARIVM.

- 1 Facultas transferendi pensiones intelligitur quod translatio fiat in personas capaces.
- 2 Is, in quem pensio transfertur, debet esse Clericus.
- 3 Quando in facultate transferendi adest clausula, postquam Clericali caractere fuerit insignitus, sufficit Clericatum post promotionem, seu translationem pensionis superueniens.
- 4 Stante illa clausula, pensio non debetur nisi post Clericatum.
- 5 Clericatum obtinens à non suo Episcopo, non est capax pensionis, nec translationis illius.
- 6 Illegitimus efficitur capax pensionis ex eo quod Clericatum obtinuit, etiam super Ecclesijs Cathedralibus.
- 7 Pensio consideratur, tanquam res temporalis, distincta, & separata à beneficio.
- 8 Praesumptio boni iuris oritur ad fauorem illegitimi, ex diuturna illius possessione exigendi pensionem.
- 9 Promotus ad Ordines maiores, quamvis illegitimus, eo ipso capax est pensionum etiam super Cathedralibus.
- 10 Pensio super Cathedralibus non indiget speciali expressione, quando concessio facta fuit verbis amplissimis.
- 11 Derogatio Concilij Tridentini quoad illegitimos, sufficit quod interueniat in reservatione pensionis, quamvis non adsit in translatione.
- 12 Illegitimus incapax est pensionis, quae datur in titulum beneficij.
- 13 Episcopus dispensare potest ad minores Ordines super defectu Natalium, ex quacunque causa defectus proueniat.
- 14 Dispenatio Episcopi super defectu Natalium ad minores Ordines, porrigit effectum ad alienam Diocesim.
- 15 Solus Papa dispensat illegitimum ad maiores Ordines, & ad beneficia curata, necnon ad Dignitates Ecclesiasticas.
- 16 Qui facultatem habet pensiones transferendi, potest illas transferre in fauorem proprij filij.
- 17 Translatio pensionis fieri non potest in fauorem filij illegitimi super beneficio paterno.
- 18 Contrarium tenuit Gigas, sed eius opinio aduersatur Concilio Tridentino.
- 19 Quando pensio est imposita super alio beneficio sita in alia Ecclesia diuersa ab ea, in qua pater beneficium obtinuit, valet translatio facta per patrem filio illegitimo.
- 20 Quando praesumatur fraus in resignatione cum reservatione pensionis per Tertium filio etiam legitimo soluenda.
- 21 Virum filius possit habere pensionem, patre mortuo, si filius sit illegitimus, in eadem Ecclesia, sed super diuersa praebenda ab ea quam pater obtinebat? resoluitur affirmatiue.
- 22 Limitatur ut non procedat, quando agitur de pensione erecta in titulum beneficij.
- 23 Pensionem in fraudem Concilij pater in filium illegitimum transferre non potest.
- 24 Filius succedere potest in beneficio paterno mediati.
- 25 Nepotes legitimi ex filio illegitimo habentur pro legitimis, dum agitur de beneficio Aui.
- 26 Filius legitimus in eadem Ecclesia cum patre beneficium habere non potest, sed pensionem potest.
- 27 Filius illegitimus non potest obtinere beneficium, quod pater minis pacifice possedit.
- 28 Ampliatur, etiamsi pater solam in Choro sedem habuisset.
- 29 Filius potest esse Capellanus amouibilis in Ecclesia, in qua pater fuit etiam Capellanus amouibilis.
- 30 Filius illegitimus virum prohibeatur canere, vel ministrare in Ecclesia, in qua pater habuit, vel habet beneficium.
- 31 Pater illegitimus non prohibetur habere beneficium in Ecclesia, in qua fuit eius filius.
- 32 Per promotionem ad Episcopatum pensiones extinguuntur.
- 33 Facultas retinendi pensiones non comprehendit facultates illas transferendi, nec è contra.
- 34 Facultas transferendi pensiones virum sit odiosa? & quomodo.
- 35 Quando iam pensio fuit imposita super aliquo beneficio debet illius fieri mentio in reservatione secundae pensionis.
- 36 Ampliatur ut procedat, quamvis secunda pensio esset Motu proprio reservata.
- 37 Motus proprius nihil operatur, quando agitur de praedictio Tertij.
- 38 Quando prima pensio est nulla, non est de necessitate exprimenda in inscriptione secundae.
- 39 Validitas prima pensionis probatur leuioribus probationibus.

Tract. de Pension. Ecclesiast. Cap. XXXI. 83

40 Titulus obtentus ab habente potestatem, dicitur coloratus.

41 Quando pensio est conditionalis in secunda pensione super eodem beneficio imposita, illius expressio fieri debet; maxime si conditio fuerit purificata.

42 Reservatio in casum mortis alicuius, pensionem conditionalem reddit.

43 Expressio pensionis sub conditione mortis concessa fieri debet, si ille fuerit mortuus, aliàs secunda pensionis concessio non valet.

44 Pensionum antea impositarum non est de necessitate mentio facienda in translatione.

45 Si in reservatione pensionis facta fuerit expressio in reservatione laicalis, non est necesse quod fiat in translatione.

46 Virum Translatarius teneatur probare translationem non excedere summam in facultate transferendi limitatam.

47 An & quando sufficiat reo dubiam reddere probationem actoris.

48 Explicatur sensus Rotæ decif. 10. sub tit. de probat. in nouis.

49 Pro validitate actus presumendum est, etiamsi ille pendeat ex aliquo iure speciali.

ERTISSIMUM est, facultatem transferendi pensiones, intelligendam esse de translatione facienda in personas capaces, Rot. decif. 539. part. 5. recent. tom. 2. ubi dicitur ita fuisse resolutum in *Abulens. pension. 1. Februar. 1610. coram Lancelloto*, cum omnes possint illas obtinere, ut aduertit Rot. decif. 38. n. 10. p. 6. recent.

2 Et ideo necesse est, ut translatarius sit Clericus tempore translationis; Rota coram Gregor. decif. 18.

3 n. 5. Immo sufficit quod post translationem Clericus factus fuerit, si in facultate transferendi apposta fuerit illa clausula, postquam Clericali charactere fuerit insignitus, maxime si dictum fuerit, ex nunc pro-
ut ex tunc: in primis tamen donec conditio impleta fuerit, pensio non debetur: Rota d. decif. 539. n. 1. & seq. part. 5. Gabriel consil. 189. num. 7. vol. 2.

4 † Sed hoc intelligitur ut procedat, quando Clericatus legitime & rite collatus fuit: & ideo qui à non proprio Episcopo Clericatum obtinuit, non est capax, ut in eum transferatur pensio, secundum Gabriel. d. consil. 189. quia est inhabilis, cap. 1. & 3. ubi DD. de temp. ordin. in 6. Concil. Trident. sess. 14. de reformat. cap. 2. & sess. 23. cap. 8. Rota decif. 731. part. 1. diuers. Idcirco non potuit in eum pensio transferri, Gabriel consil. 181. n. 6. lib. 2. Paris. lib. 4. q. 2. sub n. 60. Cæsar de Grassis decif. unica. de presumpt. num. 3. Garf. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 143. ubi in terminis translationis refert duas Rotæ decisiones.

6 Ex eo autem quod quis Clericatum obtinuit, quamuis sit illegitimus, efficitur capax pensionum Ecclesiasticarum, etiam super Ecclesiis Cathedralibus impositarum: Rot. decif. 425. p. 1. diuers. † quia pensio consideratur hoc casu tanquam ius quoddam temporale formale, & omnino distinctum ab ipso beneficio: ut Rota ibid. concludit in fine decisionis, adeo ut non indigeat speciali dispensatione obtinendi pensiones: Gratian. discept. forens. cap. 397. n. 11. & 12. ut post Gomez. in Regul. de Annali. quest. 21. probat Duran. decif. 143. num. 1. multo magis si quis sit in quasi possessione tam Clericatus, quam exigendi pensiones: Rot. apud Gregor. decif. 353. n. 10.

7 † ubi dicit quod si illegitimus per longum tempus possedit beneficium, quod uti illegitimus obtinere non potuisset, presumitur ex hoc illud Canonicè possedisse, & secum fuisse dispensatum: Duran. d. de-

cif. 143. num. 2. & ista dicitur probatio probata, ut dicit Cassador. decif. 4. num. 5. de caus. possess. & propriet. † Quod multo magis dicendum est in eo, qui promotus est ad Ordines minores: quibus obtentis, eo ipso efficitur capax omnium & quarumcumque pensionum, etiam super Cathedralibus: iuxta doctrinam Glossæ communiter approbatam, in Clement. in verbo, inhabentes, de inreparatione. allegatam per Duran. decif. 117. n. 18. Coccin. decif. 31. num. 8. † Immo facultas transferendi pensiones verbis amplissimis concessa, comprehendit translationem pensionum impositarum etiam super Ecclesiis Cathedralibus, quamuis aliàs regulariter illæ sint speciali nota dignæ, per text. in cap. dilectus, de concess. prebend. & cap. 2. & ibi Gloss. in verbo, Dignitatem, lib. 6. Gonzal. ad regul. 8. Cancellarie, gloss. 9. num. 36. Gambar. de potest. Legati, lib. 22. a num. 41. Ita determinat Gratian. discept. forens. cap. 551. num. 19. ubi dicit, privilegium concessum Conclauistis, quibus datur facultas transferendi quasque pensiones super quibuscumque fructibus quoruncumque beneficiorum Ecclesiasticorum, propter illa verba vniuersalia comprehendere pensiones impositas super Ecclesiis Cathedralibus: dicens ita fuisse decisum: † & subdit, quod valebit translatio, quamuis non fuerit derogatum Concilio Lateranensi, cum sufficiat fuisse ei derogatum in ipsa pensionis impositione, seu reservatione.

Quod locum non habet in pensionibus quæ dantur in titulum beneficii, quia illarum incapax est illegitimus, quamuis sit Clericus: Garf. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 116. Gomez. ad regul. de Annali. quest. 21. circa finem: atque ita concludit, & distinguit Lup. de illegitim. comment. 1. §. 3. num. 29.

Quod autem dictum est de illegitimo ad Clericatum promotum, ut scilicet capax sit pensionis eo ipso quod obtinet Clericatum, probatur ex cap. 1. de fili. presbyter. lib. 6. ubi dicitur, quod qui defectum Natalium patitur, potest promoueri ad Ordines minores, & obtinere beneficium, cui cura non imminet animarum; cuius dispositio procedit vndeunque proueniat impedimentum defectus Natalium, ut scilicet Episcopus cum talibus dispensare possit, quomodocumque proueniat talis defectus, siue agatur de eo qui genitus est ex soluto & soluta, siue ex coniugato & soluta, seu ex Presbytero, au Religioso & soluta: per Gloss. in dicto cap. 1. de filiis presbyteror. in 6. in verbo, defectum: † talisque dispensatio suum producit effectum, etiamsi simplex beneficium, aut pensio sit in Dicecesi alterius Episcopi, ut post Maiol. de Irregul. lib. 1. cap. 8. num. 8. & sequent. probat Pyrrh. Corrad. in praxi dispensat. lib. 3. cap. 1. num. 9. † ad maiores tamen Ordines & beneficia Curata Episcopus dispensare non potest, sed Papa: dicto cap. 1. versic. ad Ordines: & ibi Gloss. de filiis presbyteror. in 6. sicut solus Papa cum illegitimis dispensat ad Dignitates, Personatus, seu Canonicatus in Ecclesiis Cathedralibus, de quibus Viuian. de Inreparatione. lib. 6. cap. 4. num. 23. & sequent.

Notandum quoque est, quod qui facultatem habet transferendi pensionem, potest etiam illam transferre in fauorem proprii filij, non obstante Constitutione Clementis VII. cuius meminit Gigas in tract. de pensionib. quest. 86. quia ratio prohibitionis dictæ Constitutionis fundatur in eo quod non debet tolerari successio in beneficiis, & filius non debet ministrare in Ecclesia, in qua pater ministravit, tanquam illius hæres; quæ ratio cessat in pensione, quæ proprie Beneficij appellatione non venit, & in ea non potest considerari successio administrationis, ut probat Paris. de resignat. lib. 6. quest. 4. num. 21. & 22. idque

84 Petri Francisc. de Tonduti Sanlegerij

- idque non obstante dispositione Concilij Trident. *sess. 25. c. 15. de reform. & ibi Barbof. n. 35.* quia locum
- 17 non habet in pensione. † Si tamen filius esset illegitimus, non posset in eum transferri pensio super fructibus beneficii quod eius pater obtinet, vel obtinuit: Seraphin. *decis. 1442. n. 15. Gratian. d. cap. 3. 97. ex n. 24. Campanil. in diversis iuris Canonici, rubric. 11. cap. 13. n. 70. Barbof. de potest. Episc. allegat. 65. n. 26. Rota decis. 549. n. 4. part. 2. recent. Burat. decis. 53. n. 3.*
- 18 In hoc tamen capite duo casus distinguendi sunt. Primus est, quando agitur de pensione imposita super beneficio quod pater obtinuit, ita quod pater renunciet beneficio suum in favorem Tertij, imposita pensione soluenda filio suo: quod fieri posse multis rationibus impulsus contendit Gigas in tract. de pens. quest. 86. num. 5. *versic. predictus tamen non obstantibus:* & in additione ibi posita. Sed illius opinio subsistere non potest, maxime propter expressam dispositionem Concilij Trident. *dicta sess. 25. cap. 15. de reformat.* in illis verbis, *Non liceat filius Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio in Ecclesiis, ubi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcumque, etiam dissimile beneficium obtinere, nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare: nec pensiones super fructibus beneficiorum, quae parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere:* atque ita ultra supra citatos Doctores probat Barbof. *de offic. & potest. Episcop. allegat. 65. num. 26.*
- 19 Secundus casus est, si pater habeat facultatem transferendi pensionem impositam super beneficio, sito in alia distincta Ecclesia, in qua pater nullum beneficium obtinet, aut obtinuit: & hoc casu pater potest illam pensionem transferre in filium Clericum, etiam illegitimum: ut concludit Gonzal. *ad regul. 8. gloss. 5. §. 5. num. 22. & 23. Gratian. discept. forens. cap. 397. num. 1.* dicens ita alias determinasse sacram Concilij Congregationem: *Garc. de benefic. part. 7. cap. 3. num. 34.*
- 20 Si tamen Clericus legitimus resignet suum Canonicatum in favorem Tertij, reservata pensione super Parochiali, quam pater illius Tertij obtinet; hoc praesumitur factum in fraudem constitutionis Conciliaris, & ideo non subsistit: ut probat Barbof. *ad alleg. 65. n. 27. versic. potest aliquando.*
- 21 Sed quid si filius illegitimus praetendat obtinere pensionem super eadem praebenda Cathedralis Ecclesiae, super qua eius pater obtinuit aliam pensionem dum viveret; si idem pater defunctus habuit praebendam in eadem Ecclesia Cathedrali, non tamen illam super qua filius praetendit obtinere pensionem, utrum obstat dispositio praedicti Concilij Tridentini, cum videatur illam non debere extendi ad casum impositionis pensionis super praebenda, in qua pater habuit pensionem, cum Constitutio illa sit exorbitans, & ideo non sit extendenda, cum loquatur solum quando pensio est reservata super
- 22 beneficio quod pater habuit. † Et ideo licet pater habuerit aliam praebendam in eadem Ecclesia Cathedrali, hoc non videtur obstat filio, qui nunc obtenturus est pensionem; cum Concilium solum prohibeat pensionem super fructibus beneficiorum, quae parentes obtinuerunt, vel obtinent, propterea ita concludit Gratian. *d. cap. 397. num. 4. & seq. ad 22.* quem citat & sequitur Campanil. *in diversis iuris Canon. dicta rubric. 11. cap. 13. num. 70. versic. sed pensionem.*
- 23 Si vero ageretur de pensione, quae consuevisset assignari in titulum, de qua per DD. *in cap. conquirente, de Cleric. non residentib. & cap. dudum, de praesumpt.* de qua nos superius egimus, necnon in no-
- stris Quest. benefic. part. 2. cap. 1. §. 4. num. 22.* talis pensio comprehenderetur in constitutione Concilij, nec posset transferri per patrem in filium illegitimum, cum censetur beneficium Ecclesiasticum, & nos ibidem ostendimus; Gigas *dicta quest. 86. n. 9. Gratian. loco citato, num. 22.*
- 24 Similiter quando pater habuisset pensionem ex causa resignationis ne nimium dispendium patere-
tur, cum facultate illam transferendi, tali casu pater non posset transferre pensionem in filium illegitimum, quia hoc modo fieret fraus decreto Concilij, ut testatur Paris. *de resignat. lib. 6. quest. 4. n. 23.* quem sequitur Gratian. *dicto cap. 397. num. 23. Lotter. de re benefic. lib. 1. quest. 40. num. 196.*
- Quae autem pater Clericus conferre possit in filios illegitimos Clericos: enumerat Barbof. *ad d. Concil. Trident. dicta sessione 25. cap. 15.* Et primo quidem asserit, filium succedere posse in beneficio paterno, non quidem immediate, sed mediate, videlicet si aliud idem beneficium post mortem vel dimissionem patris per triginta annos possideret: quia tunc cum lapsu tanti temporis memoria paternae continentiae tolli videatur, filium hoc casu ad paternum beneficium promoveri posse existimat Gonzal. *ad gloss. 5. §. 5. num. 33.* quem sequitur Barbof. *d. allegat. 65. num. 19.*
- 25 Secundò: nepotes legitimi ex filio illegitimo possunt succedere, aut pensionem obtinere: iuxta sententiam plurimorum, quos citat Barbof. *d. cap. 15. de reformat. num. 7. Seraphin. decis. 1442. num. 11.*
- 26 Tertio, filij legitimi possunt obtinere pensiones in eadem Ecclesia, in qua pater beneficium habet, vel habuit: non tamen habere possunt sine dispensatione idem beneficium paternum. Barbof. *d. cap. 15. num. 11. 12. & 13.*
- 27 Quarto, filius illegitimus arcetur à beneficio paterno, licet pater illud minus pacifice possederit: *Garf. de benefic. d. part. 7. cap. 3. num. 59.*
- 28 Quintò, hoc procedit etiam si pater habuisset solam sedem in Choro ratione Dignitatis quam in alia Ecclesia obtinebat: *Garf. loco citato, num. 66.*
- 29 Sextò, filius illegitimus non prohibetur deservire tanquam Capellanus amovibilis in Ecclesia, in qua pater fuit etiam Capellanus amovibilis: Barbof. *loco cit. n. 24.* cum pluribus per eum citatis.
- 30 An autem filius illegitimus prohibeatur ministrare, vel celebrare, aut canere in Ecclesia, in qua pater habuit, vel habet beneficium, & alia ad materiam spectantia, videri poterunt apud Barbosam *locus citatis*, & allos DD. *ibidem* allegatos, cum haec non concernant materiam pensionum.
- 31 Septimò, hanc prohibitionem, quae loquitur de filio, non extendi ad patrem, ita ut pater non prohibeatur succedere immediate in beneficio quod filius obtinuit, multi Doctores existimant: nam si ad arcendam memoriam paternae continentiae filij excluduntur, non possunt parentes ea de causa arceri, quia contemplatio incontinentiae patris haberi quidem potest respectu filij, sed non potest considerari respectu patris: & ideo Rota censuit dictum decretum prohibitorium non esse extendendum de filiis ad patres: ut decidit Rota apud Seraphin. *dicta decis. 1442. num. 16.*
- 32 Notandum est insuper, quod licet per promotionem ad Episcopatum beneficia & pensiones vacent, & retineri non possint, ut superius ostendimus, & tradit Abb. *in cap. cum in cunctis, §. cum vero, de electione, Gig. de pensionib. q. 56. n. 1. circa finem.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quest. 37. num. 14.* † tamen solet cum Episcopis dispensari, ut pensiones non ob-
- 33 stante

Tract. de Pensionib. Eccles. Cap. XXXI. 85

stante promotione ad Episcopatum retinere possint; sed tamen eo casu facultas retinendi non est extendenda ad facultatem transferendi, ut fuit decissum apud Verall. *decis.* 303. quia translatio pensionis est odiosa, & contra naturam pensionis, quæ limitata est ad tempus, & extinguitur morte Pensionarij. Ideo qualitas facultatis transferendi non potest comprehendi in facultate retinendi, nisi in ea de hac facultate specialis fiat mentio, ut fuit decissum apud Verall. *part. 2. decis.* 303. & 319. Gratian. *discept. forens. cap. 551. num. 3.*

- 34 Quamvis translationem pensionis minus odiosam esse asserat Duran. *decis.* 67. *num. 5.* aut si odiosa sit, non esse odiosam odio irrationabili, sicut est ipsa pensio, Gonzal. *ad reg. 6. procem. n. 21. super regul. 8.* Rota *decis.* 246. *num. 24. parte prima diversor. & in fine libri decis.* 86. *num. 8.* † Immo sicut nova servitutis constitutio magis odiosa est quam eiusdem servitutis prorogatio, ita & nova pensionis constitutio magis odiosa videtur quam illius translatio, ut dicta *decis.* 67. *num. 3.*
- 36 Præterea in hac translationis pensionum materia hoc consideratione dignum est, quod licet impositio pensionis super aliquo beneficio non sit valida, si in ea non fuerit facta mentio aliarum pensionum super eodem beneficio impositarum, cum Papa non intendat beneficia duplici onere prægravare, ad notata in *cap. mandatum, de rescript. Castador. decis.* 3. *de pensionibus*, Mohed. *decis.* 11. *de locato & conducto*, Boër. *decis.* 162. *in prima parte*, quod locum habet † etiam si secunda pensio esset reservata Motu proprio; Mantie. *decis.* 93. *num. 1.* † Quia Motus proprius nihil operatur quando agitur de præiudicio Tertij, propterea hic, ubi agitur de præiudicio possidentis pensionem iam gravatum, & præterea quando adest defectus intentionis, ut ibi probat Gigas.
- 38 Tamen hæc conclusio limitatur ut non procedat, quando prima pensio est nulla, quia eo casu non posset dici quod beneficium esset duplici onere gravatum; & quod nullum est, non potest producere aliquem effectum, *l. non videtur 3. ff. de iudic.*
- 39 † Ad probandam tamen validitatem primæ pensionis, non requiritur tam exacta probatio, cum de hoc agatur incidenter, quæ requiretur, si ageretur de illius canonizatione. Bart. *in l. quidam in suo, num. 4. de condit. institut.* Boër. *decis.* 72. *num. 8.* Seraphin. *decis.* 1287. *num. 3.* & præcisè in his terminis Rota *decis.* 739. *num. 2. part. 2. recent.* ubi dicitur ad hanc probationem sufficere quod conflet de literis reservationis, iuncta quasi possessione exigendi, *num. 4.* † quia Literæ dant titulum coloratum, quando emanant ab habente potestatem; ut dicitur in dicta *decisione.*
- 41 Quod si prima pensio esset imposita conditionaliter, faciendam etiam esse hoc casu expressionem illius, censuit Garf. *de beneficio. part. 1. cap. 5. num. 562.* allegans ad hoc duas Rotæ decisiones. Et hoc maxime procedit, si conditio sub qua prima pensio concessa fuit, reperiretur purificata tempore secundæ concessionis, † veluti si prima pensio esset reservata post mortem alicuius, quæ concessio est conditionalis, quia dies incertus quando venturus sit facit conditionem. licet certum sit, quod aliquando eveniet: *l. 1. §. dies autem, & l. hæres meus 78. §. hæres meus, ff. de condit. & demonstrat. huiusmodi 13. ff. quand. dies leg. cedat.* † & si ille, post cuius mortis tempus prima pensio concessa, seu reservata fuit, reperiretur mortuus tempore secundæ concessionis; & per consequens conditio sub qua prima pensio fuerat

Savleger. de Pensionib.

reservata, esset verificata, multo magis exprimi deberet antiqua illa pensio; ut decidit Rota apud Mohed. *decis.* 11. *de locato.*

Tamen quando agitur de translatione pensionis, illa est valida, etiam si nulla fiat in ipsa mentio pensionum anteriorum super eodem beneficio impositarum, quia nullum novum onus imponitur beneficio, sed antiquum dumtaxat prorogatur, cum pensio translata non imponat novam servitutem beneficio, sed antiquam conferret: novam intellige quoad substantiam, quia in effectu eadem est essentialiter reservata & translata: Rota *decis.* 46. *num. 7. part. 5. recent.* quod procedit etiam si translatio fieret in articulo mortis illius qui transfert: Add. ad Burat. *decis.* 638. *num. 9.* ubi aliæ decisiones allegantur: quod etiam probavimus superius *cap. 30. num. 27.* † Et eadem ratione si in reservatione pensionis facta fuerit expressio iurisdictionis Laicalis, non est iterum necesse quod illa fiat in translatione pensionis: Rota *decis.* 505. *num. 4. part. 1. recent.*

Cæterum quia superius, maxime *num. 13.* Diximus, gratiam translationis pensionis conditionalem esse iustificandam, fuit aliàs dubitatum circa hanc iustificationem quid dicendum sit, si in translatione seu in privilegio transferendi facultas fuerit limitata ad certam summam, veluti 150. scutorum, & ex lectura translationis appareat per eam transferri pensiones usque ad illam summam, & non maiorem; reus verò dicat adesse translationes præcedentes, quibus mediantibus ultima translatio excedat illam summam? In quo dubio resolvendum est, quod cum de iure actoris evidenter appareat per lecturam publici instrumenti, ipse non tenetur ad aliam probationem; Immo onus probandi adesse alias pensiones spectare ad reum excipientem, † Quamvis enim reo sufficiat dubiam reddere probationem actoris, Bart. *in l. admonendi, num. 51. ff. de iureiur. versic. Quæro utrum una probatio*, hoc procedit ex mente Bartoli & aliorum, quando probatio actoris est imperfecta: Rip. *in dicta l. admonendi, num. 211.* Ias. *in 2. Lectura, num. 269.* ubi quod hæc est vera & indubitata sententia: Seraphin. *decis.* 889. *num. 4.* Sed quando probatio actoris est certa, onus probandi exceptionem incumbit reo, nec sufficit quod intentio actoris reddatur turbida per reum: Dec. *in cap. in presentia, num. 12. de probat.* si quidem reus suam exceptionem concludenter probare tenetur, & probat text. in *l. quingenta, versic. nam si creditor*: & ibi Bald. *ff. de probat.* Crauet. *conf.* 226. *num. 6.* Bellam. *decis.* 76. *num. 3. versic. tenetur enim reus*: & docet Bald. *in l. non solum, §. & ut probare, num. 4. ff. de nou. oper. nunciat.* & secundum prædicta fuit iudicatum apud Pure. *decis.* 196. *lib. 2.*

Neque obstat quod aliàs Rota in *decis.* 19. *de probat. in nouis*, dixit quod si collator aliquis habeat facultatem conferendi beneficia certi valoris & numeri, beneficium ab illo recipiens tenetur probare beneficium collatum esse intra taxam & numerum: ergo eadem ratione videtur dicendum non sufficere productionem translationis, nisi etiam probetur illam esse intra summam limitatam.

Quia responderetur illud specialiter in casu illius decisionis fuisse resolutum propter præsumptionem fraudis, quæ vrget contra collatores inferiores, ut legitur in illa *decisione.*

Præterea quia ut actus valeat, præsumendum est quod in aliis præcedentibus translationibus adfuit specialis concessio Papæ; ita ut illa non fuerint factæ in vim privilegij limitati, sed potius in vim concessionis particularis Pontificiæ: quia ad hoc

ut actus valeat præsumitur illud quod geritur ex
actu speciali in illo interuenisse, Dec. in l. in con-

trahenda 132. num. 6. vers. & nota quod ista præsum-
ptio, ff. de regul. iur.

CAPVT XXXII. ARGVMENTVM.

ANDATO facto ad resignandum sub facultate transferendi pensionem reseruatum, quamuis Datarius transferendi facultatem cassauerit, resignationem validam esse concluditur. Translatio pensionis diuidua est quoad quantitatem; & in ea vtile non vitatur per inutile: secus si error sit in corpore, vel in pensione, quæ fuerit extincta, licet postea renouata. Fructuum reseruacionem cum facultate illos percipiendi propria autoritate, non contineri in Indulto transferendi pensiones. Expressio facta in pensione, non exigitur in translatione. Fideiussores vtrum eximantur ab obligatione per translationem pensionis? Transferens remanet in suo iure donec pensio irreuocabiliter acquiratur Translatario.

S V M M A R I V M.

- 1 Clausula transferendi cassata per Datarium, non præiudicat validitati resignationis facta cum reseruacione facultatis transferendi pensionem.
- 2 Quod concedi non solet per Principem nisi cum magna difficultate, habetur pro impossibili.
- 3 Si ex privilegio miles pensionem transferat, qui iam prius aliam translationem fecerat, vtrum præsumatur, quod præcedens translatio facta fuerit alio iure quam ex privilegio militari.
- 4 In translatione vtile per inutile non vitatur si sit excessus in summa, pro qua data fuerat facultas transferendi.
- 5 Donatio non insinuata non annullatur in totum, sed est valida usque ad concurrentiam summa, in qua insinuatio non requiritur.
- 6 Clausula, quod maior expressio fieri possit in Literis, non operatur quoad corpus diuersum beneficii.
- 7 Beneficium simplex, & curatum, habentur pro diuersis corporibus.
- 8 Qualitatem Beneficii Curati non sufficit exprimere per verbum forsan, quia illud habetur pro non appposito.
- 9 Diuersi corporis expressio non nocet quando aliunde constat de mente Papæ.
- 10 Diuersitas corporis non obstat validitati translationis, si corpus non taxatiue sed demonstratiue adiectum fuerit.
- 11 Facultas transferendi limitata ad certas personas, non operatur quoad alias.
- 12 Transferendi facultas expirat per extinctionem pensionis, quamuis illa postea fuerit renouata.
- 13 Facultas transferendi pensionem non comprehendit casum, quo quis potest fructus propria autoritate percipere.
- 14 Expressio requisita sufficit quod facta fuerit in reseruacione pensionis, nec repetenda est in translatione.
- 15 Ampliatur ut procedat etiam si eodem tempore facta fuerit pensionis reseruatio, & translatio.
- 16 Transferendi facultas consumitur in primo actu, nec ad secundam translationem extenditur.
- 17 Si Papa Motu proprio iteratam pensionis translationem decernat, primi fideiussores liberantur.
- 18 Facultas retinendi pensionem non obstante matrimonio, consumitur in primo coniugio.
- 19 Sicut in resignatione ius non abdicatur à resignante, nisi acquisitum fuerit resignatio; ita nec à transigente nisi ius fuerit acquisitum Translatario.

nante, nisi acquisitum fuerit resignatio; ita
nec à transigente nisi ius fuerit acquisitum Trans-

Tota Translationis materia concludatur, discutendæ sunt quædam difficultates residuæ, inter quas occurrit casus, in quo is, qui facultatem transferendi habere desiderabat, constituit procuratorem ad resignandum suum beneficium coram Papa in fauorem alicuius, reseruata sibi pensione certæ summæ, & cum facultate illam transferendi ad libitum; cumque procurator seruata forma mandati consensum præstitisset, Datarius noluit approbare clausulam transferendi potestatem concedentem, immo illam cassauit, quia facultas ista transferendi non datur sine maxima difficultate, & nihilominus procurator consensum præstitit sine clausula transferendi. Ideo fuit dubitatum vtrum resignatio esset nulla? & fuit resolutum illam esse validam; quamuis procurator consensum præbuerit, non seruata forma mandati: ¶ quia clausula transferendi habetur pro impossibili, quia solet omnibus denegari, ideo habetur pro non appposito: l. apud Iulianum, §. constat, & ibi Alexand. ff. de legat. 1. & ibidem Iason. Et probatur ex decis. apud Pat. decis. 12. in correct. vbi quod si factum fuerit mandatum cum facultate apponendi omnes clausulas sibi beneuolas, & cum libera potestate, non censetur illi data facultas pensiones transferendi; cum clausula, cum libera, & aliæ similes non possint comprehendere ea quæ sunt insolita, & difficillimè conceduntur, quæque pro impossibilibus habentur.

Et nominatim dum agitur de iis quæ pendent à voluntate Principis, habentur pro impossibilibus, quando agitur de iis quæ difficile per Principem conceduntur; Bart. in d. l. apud Iulianum, §. constat, de legat. 1. Abbas in cap. cum esses, n. 19. de testament. Ti-raquell. de retract. lignag. §. 32. gloss. 1. n. 163. Sebast. Medic. de casib. fortuit. quest. 5.

Atque ita iudicatum fuit, nempe resignationem esse validam, nulla habita ratione facultatis transferendi pensionem, vt testatur Paris. de resignat. lib. 9. quest. 17. num. 142. vbi quod ista facultas transferendi non solet concedi nisi Magnatibus: & Gonzal. ad regul. 8. §. 12. num. 89. & sequent. post Verat. decis. 89. part. 2.

Et ex his non video, quomodo pro confirmatione eorum quæ dicta sunt cap. præcedenti num. ultimo, quamuis